

Sygnatura akt: Nsm ____/25

Kraków, 24.09.2025 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli
w Warszawie
VI Wydział Rodzinny i Nieletnich

01-473 Warszawa, ul. Kocjana 3

Sprawa o wyznaczenie rodziny zastępczej dla małoletniego

Wnioskodawcy: _____

Przedstawiciel społeczny / Interwenient uboczny / *Amici curiae* / Pełnomocnik
małoletniego: Fundacja Obrony Praw Dziecka Kamaka, Bochnia 32-700, ul.
Heleny Modrzejewskiej 29

Fundacja Obrony Praw Dziecka Kamaka, działając w interesie dziecka i
realizując ustawowy cel ochrony praw dziecka oraz wspierania pieczy zastępczej,
wnosi o rozpoznanie wniosku/ustalenie ustanowienia rodziny zastępczej dla
małoletniego _____ i :

- 1) składa swoje stanowisko w sprawie sytuacji rodzinnej i opiekuńczej
małoletniego _____, ur. _____.2019r. wraz
z wnioskami z diagnozy i zaleceniami dla sądu w zakresie orzecznictwa;
- 2) wnosi o włączenie tego stanowiska w poczet dowodów,
- 3) wnosi o wydanie, bez zbędnej zwłoki, postanowienia zabezpieczającego w
zakresie wyznaczenie _____ jako rodziny
zastępczej dla małoletniego

_____ .

W przypadku pojawienia się jakichkolwiek wątpliwości w kwestii przedstawionych poniżej wniosków, ustaleń i zaleceń Fundacja Obrony Praw Dziecka Kamaka wnosi dodatkowo o:

- 4) Skierowanie badanych wraz z dzieckiem do Fundacji Obrony Praw Dziecka Kamaka, celem pogłębienia badań i wydania stanowiska uzupełniającego na okoliczność sytuacji rodzinnej i opiekuńczej małoletniego oraz wykazania jakie rozwiązanie w zakresie opieki nad nim będzie najlepsze.
- 5) Przeprowadzenie dowodu z zeznań Krzysztofa Kokoszki na okoliczność jak wyżej. Wezwanie na rozprawę należy kierować na adres Fundacji Obrony Praw Dziecka Kamaka (32-700 Bochnia, ul. Heleny Modrzejewskiej 29).

Z poważaniem,

Za Fundację Obrony Praw Dziecka

Maria Bieg

Krzysztof Mariusz Kokoszka

Pełnomocnik Obywatelskiego Komitetu Inicjatyw Ustawodawczych Opieki Wspólnej

STANOWISKO

Fundacji Obrony Praw Dziecka Kamaka dotyczące sytuacji rodzinnej i opiekuńczej małoletniego _____ wraz z wnioskami i zaleceniami dla sądu w zakresie orzecznictwa

I. Podstawa prawna przygotowania i przedłożenia stanowiska

Uzasadnienie dla występowania organizacji społecznych w sprawach swoich Podopiecznych (na podstawie analizy opiekawspolna.org i obowiązujących standardów krajowych i międzynarodowych)

1) Kontekst faktyczny — dlaczego uzasadnione jest złożenie tej opinii i włączenie jej w poczet dowodów przez sąd

- Fundacja OPD KAMAKA działa m.in. na rzecz praw dziecka, przeciwdziała alienacji rodzicielskiej, oferuje pomoc prawną, psychologiczną i mediację; współpracuje z ekspertami różnych dziedzin celem opiniowania w sprawach rodzinnych (źródło: opiekawspolna.org).
- Z uwagi na specyfikę spraw rodzinnych (zagrożenie dobra dziecka, ingerencje w więzi rodzinne, działania instytucji państwowych) organizacje posiadające wiedzę praktyczną i ekspercką mogą uzupełnić perspektywę stron i sądu oraz szybko reagować tam, gdzie kompetencje i ochrona dziecka są zagrożone.

Źródło: <https://opiekawspolna.org>

2) Ramy prawne i standardy uzasadniające udział NGO w postępowaniach

- Polska: w prawie administracyjnym i orzecznictwie rośnie uznanie dla roli „amicus curiae” — możliwość przedstawienia sądowi opinii, ekspertyz i analiz bez konieczności bycia stroną, co podnosi jakość rozpoznania spraw o znaczeniu społecznym ([Ministerstwo Sprawiedliwości — amicus curiae](#)).
 - Praktyczne przykłady: polskie organizacje już składają opinie amicus curiae w sprawach precedensowych (zob. opracowania i wzory opinii w praktyce organizacji).
 - Wnioski: organizacje mogą przygotowywać i składać opinie eksperckie oraz współpracować z przedstawicielami procesowymi, by chronić interesy podopiecznych i wpłynąć na kształtowanie orzecznictwa.
-

Źródło: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/amicus-curiae--wzmacniamy-glos-spoleczenstwa-w-wymiarze-sprawiedliwosci>

- Europejskie standardy praw człowieka: prawo do sądu i rzetelnego procesu (art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka) oraz zasady proceduralne wymagające, by sądy miały pełny obraz sprawy. Udział ekspertów/organizacji może ułatwić spełnienie tych standardów poprzez dostarczenie wiedzy specjalistycznej ([ECHR – Guide on Article 6](#)).

Źródło: <https://rm.coe.int/1680700aaf>

- Prawa dziecka i standard „najlepszego interesu dziecka”: Konwencja ONZ o prawach dziecka (CRC) nakłada na państwa obowiązek, by we wszystkich działaniach dotyczących dzieci najlepszy interes był priorytetem, a dzieci miały prawo do udziału/wyrażenia poglądu — organizacje broniące praw dzieci pomagają realizować te obowiązki (art. 3, 12 CRC) ([OHCHR – Convention on the Rights of the Child](#), [UNICEF informacje o CRC](#)).

Źródła:

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> , <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>

- Praktyka międzynarodowa (USA, międzynarodowe trybunały, sądy apelacyjne): instytucja amici curiae i udział zainteresowanych organizacji jest powszechną praktyką — pozwala ona wnieść analizę prawną, polityczną i faktologiczną, której strony mogą nie przedstawić (zob. opis instytucji „amicus curiae”) ([Wikipedia – Amicus curiae](#)).

Źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Amicus_curiae

3) Argumenty prawne i zasadnicze racje za aktywnością NGO w sądach

- Kompetencja merytoryczna i dowodowa: NGO jak OPD KAMAKA posiadają wiedzę psychologiczną, społeczną i prawną dotyczącą alienacji rodzicielskiej oraz praktykę mediacyjną — ich opinie uzupełniają materiał dowodowy i pomagają sądom chronić dobro dziecka. (fakty z profilu organizacji: opiekawspolna.org)
- Ochrona interesu publicznego i praw fundamentalnych: sprawy dotyczące praw dziecka i funkcjonowania instytucji publicznych mają wymiar systemowy — udział NGO służy interesowi publicznemu i podniesieniu jakości orzeczeń (zgodnie z celem amicus curiae w Polsce i za granicą).

Źródło: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/amicus-curiae--wzmacniamy-glos-spoleczenstwa-w-wymiarze-sprawiedliwosci>

- Wypełnianie obowiązków państwa wynikających z międzynarodowych konwencji: gdy państwo jest stroną konwencji (np. CRC, ECHR), aktywność NGO pomaga realizować obowiązki ochrony i wysłuchania dzieci (art. 3 i 12

CRC).

Źródło:

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

- Uzupełnianie luk proceduralnych: w systemach, gdzie czas rozpoznania spraw lub ograniczone możliwości stron mogą ograniczać pełne wyjaśnienie sprawy, zgłoszenie ekspertyzy przez NGO może umożliwić pełniejsze rozpoznanie (argument praktyczny poparty literaturą i przewodnikami prawnymi).

Przykłady praktyczne i argumenty publicystyczne opisujące sens udziału NGO w procesie są dostępne w opracowaniach i artykułach dla sektora pozarządowego ([ngo.pl, INPRIS]).

Źródła: <https://publicystyka.ngo.pl/ngo-w-sadzie-jestesmy-tam-potrzebni> ,
<https://inpris.pl/przedswiezecia/organizacje-obywatelskie-a-sadownictwo/>

4) Formy uczestnictwa proponowane dla organizacji (praktyczne rekomendacje)

- Składanie opinii amicus curiae w sprawach precedensowych lub istotnych społecznie (pisemne ekspertyzy, analizy naukowe).
- Występowanie jako pełnomocnik/strażnik interesów podopiecznego tam, gdzie statut i uprawnienia NGO to przewidują (reprezentacja prawna przez adwokata radcę).
- Dostarczanie ekspertyz biegłych (psycholog, terapeuta, specjalista ds. alienacji) oraz rekomendacji mediacyjnych i programowych dla sądu.
- Wnioskowanie o przesłuchanie biegłych, wnoszenie dowodów i raportów z interwencji środowiskowych (zgodnie z procedurami dowodowymi obowiązującymi w kraju).

(Uwaga praktyczna: forma i dopuszczalność zależą od konkretnego postępowania i regulacji procesowych — tam, gdzie potrzebne, organizacja współpracuje z pełnomocnikiem procesowym.)

5) Zabezpieczenia etyczne i proceduralne — jak działać odpowiedzialnie

- Zasada dobra dziecka (best interests) jako nadrzędna: każde wystąpienie powinno koncentrować się na ochronie dobra dziecka; priorytet nad celami organizacyjnymi.
- Przejrzystość co do interesów i źródeł finansowania przy składaniu opinii (unikanie konfliktów interesów).
- Rzetelność ekspertów — opinie oparte na dowodach, metodach naukowych i doświadczeniu praktycznym; wyraźne rozgraniczenie między faktami a

rekomendacjami.

- Poszanowanie poufności i przepisów o ochronie danych osobowych w sprawach rodzinnych.
- Współpraca z profesjonalistami procesowymi (adwokatami, radcami) przy zakładaniu udziału w postępowaniu.

6) Krótkie podsumowanie w formie wniosków

- Działalność OPD KAMAKA i podobnych organizacji uzasadnia ich aktywny udział w postępowaniach sądowych — organizacje mają kompetencje, cele zgodne z dobrem dziecka i interesem publicznym (dowód: profil i oferta organizacji: opiekawspolna.org).
- Zarówno polskie inicjatywy legislacyjne/praktyka (instytucja amicus curiae), europejskie standardy praw człowieka (ECHR) jak i międzynarodowe konwencje o prawach dziecka (CRC) tworzą solidne ramy prawne i normatywne dla składania opinii, ekspertyz i — tam, gdzie to możliwe — występowania procesowego NGO.
- Rekomendacja: organizacje powinny dokumentować kompetencje, stosować standardy dowodowe i etyczne, korzystać z instrumentów amicus curiae oraz współpracować z pełnomocnikami, aby skutecznie i odpowiedzialnie chronić swoich Podopiecznych.

Cytowane źródła:

- Strona organizacji: <https://opiekawspolna.org>
- Ministerstwo Sprawiedliwości — amicus curiae: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/amicus-curiae--wzmacniamy-glos-spolnoczenstwa-w-wymiarze-sprawiedliwosci>
- Artykuł / publicystyka NGO: <https://publicystyka.ngo.pl/ngo-w-sadzie-jestesmy-tam-potrzebni>
- INPRIS — organizacje obywatelskie a sądownictwo: <https://inpris.pl/przedsiewziecie/organizacje-obywatelskie-a-sadownictwo/>
- Amicus curiae — przegląd (Wikipedia): https://en.wikipedia.org/wiki/Amicus_curiae
- Konwencja ONZ o prawach dziecka (tekst / informacje): <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-on-rights-child> , <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>
- ECHR — Guide on Article 6 (prawo do rzetelnego procesu):

<https://rm.coe.int/1680700aaf>

Na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości można zapoznać się z przywołanym już powyżej artykułem uzasadniającym udział Fundacji Obrony Praw Dziecka Kamaka w niniejszej sprawie w roli amicus Curiae który ma prawo doradzania sądowi: składania swoich oświadczeń, opinii i ekspertyz. Do roli amicus curiae zgłosiła się do niniejszej sprawy pismem z dnia 13.08.2025 r.

Źródło:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/amicus-curiae--wzmacniamy-glos-spoleczenstwa-w-wymiarze-sprawiedliwosci>

/dostęp 13.10.2025r./

The screenshot shows the official website of the Polish Ministry of Justice (Ministerstwo Sprawiedliwości) on the gov.pl portal. The page features a yellow header with the title 'Strona informacyjna - Pomoc dla powożdzian' and a search bar. The main content area displays a news article titled 'Amicus curiae - wzmacniamy głos społeczeństwa w wymiarze sprawiedliwości' (Amicus curiae - we strengthen the voice of society in the justice system), dated 04.07.2025. The article text mentions the Ministry's plans to introduce changes to the judicial system, including the role of 'amicus curiae' (friend of the court). The website interface includes a search bar, navigation menu, and a sidebar with various services.

Amicus curiae - wzmacniamy głos społeczeństwa w wymiarze sprawiedliwości

04.07.2025

Ministerstwo Sprawiedliwości wprowadza oczekiwaną przez środowiska obywatelskie zmianę w postępowaniach sądowoadministracyjnych - instytucję „przyjaciela sądu” (amicus curiae). Jej celem jest podniesienie jakości orzecznictwa oraz umożliwienie organizacjom społecznym aktywnego i eksperckiego udziału w postępowaniach dotyczących spraw o dużym znaczeniu społecznym. Poszerzenie zakresu amicus curiae przewiduje projekt nowelizacji ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, przyjęty przez Radę Ministrów.

To rozwiązanie, które realnie otwiera sądy administracyjne na głos społeczeństwa obywatelskiego. Przyjaciel sądu to instytucja znana w wielu demokracjach, która wzbogaca proces orzeczniczy o perspektywę ekspercką i społeczną, tym samym pozwala sądom na pełniejsze rozpatrywanie spraw - podkreśla Adam Bodnar, Minister Sprawiedliwości.

Jak było?

Dotychczas organizacje pozarządowe mogły uczestniczyć w postępowaniach sądowoadministracyjnych wyłącznie jako strona - pod warunkiem spełnienia szeregu wymogów formalnych. Tymczasem wiele spraw - od ochrony środowiska po wolność słowa - wymagało wiedzy eksperckiej i doświadczenia społeczników, którzy z różnych przyczyn nie mogli być formalnymi uczestnikami procesów.

Co się zmienia?

Dzięki nowelizacji ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi:

- Organizacje pozarządowe i organy administracji publicznej będą mogły przedstawić sądowi opinię prawną, analizę społeczną lub ekspertyzę - bez konieczności udziału w postępowaniu jako strona;
- Sądy będą mogły samodzielnie zwrócić się do takich podmiotów o opinię w sprawach precedensowych, złożonych lub mających istotne znaczenie społeczne;
- Opinia „przyjaciela sądu” nie będzie dowodem lecz formą eksperckiego komentarza, który poszerza perspektywę sądu i podnosi jakość orzecznictwa.

Wpływ społeczny i praktyczny

W Polsce działa ponad 115 tysięcy organizacji społecznych i politycznych. Dzięki instytucji *amicus curiae* będą mogły realnie uczestniczyć w kształtowaniu prawa poprzez udział w ważnych sprawach sądowych - np. dotyczących ochrony granic,

wolności słowa, jawności życia publicznego czy ochrony środowiska. Już dziś z tej możliwości korzystają m.in. Amnesty International czy Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

Dzięki amicus curiae organizacje społeczne będą rzeczywistym partnerem sądów administracyjnych w rozwiązywaniu trudnych, systemowych problemów. To rozwiązanie nie tylko wzbogaca postępowanie o szerszy kontekst, ale i wzmacnia zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości - podkreśla Arkadiusz Myrcha, Wiceminister Sprawiedliwości.

Szerszy kontekst reformy

Instytucja „przyjaciela sądu” stanowi element szerszego pakietu deregulacyjnego i cyfrowego, który obejmuje również:

- zniesienie obowiązku przedkładania dokumentów pełnomocnictwa, jeśli możliwa jest ich elektroniczna weryfikacja,
- uproszczenia w łączeniu spraw - np. wielu skarg na jedną decyzję administracyjną,
- zwrot opłaty sądowej od każdego uwzględnionego zażalenia.

Nowelizacja przyspieszy zatem postępowania, ograniczy biurokrację i poprawi dostęp obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Zmiany przyniosą trwałe korzyści społeczne i instytucjonalne.

Demokracja wspierana przez wiedzę i zaangażowanie

Reforma wpisuje się w założenia Programu Współpracy Ministerstwa Sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi, który zakłada umacnianie dialogu społecznego i lepsze dopasowanie rozwiązań prawnych do realnych potrzeb obywateli.

Dzięki niej sądy nie tylko orzekają, ale także słuchają - otwierając się na głosy ekspertów, praktyków i społeczników. To krok w stronę bardziej otwartego i świadomego orzekania, w którym prawo spotyka się z rzeczywistością społeczną.

Współczesne państwo musi wsłuchiwać się w głos społeczeństwa obywatelskiego. To fundament demokratycznego wymiaru sprawiedliwości. Instytucja amicus curiae sprawia, że także i sądy administracyjne staną się bardziej odpowiedzialne i bliższe obywatelowi - podkreśla Minister Sprawiedliwości.

Doświadczenia międzynarodowe

Instytucja *amicus curiae* od lat funkcjonuje w systemach sądowych państw anglosaskich oraz niektórych krajów europejskich, a także w międzynarodowych trybunałach. Jej implementacja w polskim sądownictwie administracyjnym będzie

crokiem w stronę nowoczesnego, bardziej otwartego i transparentnego wymiaru sprawiedliwości.

Reasumując, podstawę prawną złożenia tej opinii potwierdza:

- Literatura prawnicza; na przykład A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska; M. Maciejewska-Szałas - w swoich publikacjach wskazują na **pełnoprawny udział organizacji społecznych w procesach rodzinnych**, co zwiększa gwarancję ochrony dobra dziecka.
- Fundacja, realizując program „Zlikwidujemy domy dziecka”, konsekwentnie podkreśla konieczność **zastąpienia opieki instytucjonalnej opieką rodzinną**, co jest zgodne z europejskimi standardami i rekomendacjami Rady Europy.

II. Stan faktyczny (streszczenie)

Małoletni _____, decyzją sądu, w związku z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą rodziców, przekazany został przez ojca do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej _____.

Wnioskodawcy _____ i _____ tak tą sytuację opisują:

„Jesteśmy z tego powodu bardzo smutni.

Antek pomimo ,że staraliśmy się go wspierać i pocieszać to dzisiejszej nocy prawie wcale nie spał i był bardzo smutny. Martwimy się o niego.

1. Sytuacja w placówce

Wystarczyło kilka dni pobytu Antka w placówce a ja już jestem pewna ,że Antek jest ofiarą niefortunnej decyzji sądu.

Mój brat boi się cokolwiek mówić bo boi się, że przez to nie pozwoli mu odwiedzić dziecka albo będą to utrudniać. Wnioski z pierwszych dni po dwóch wizytach ojca dziecka.

1. Dziecko jest mocno przeziębione, ma katar i ból gardła, wymaga regularnej higieny i kontroli, a opieka medyczna została odłożona dopiero na dzień roboczy.

2. Brak należytej higieny - dziecko było zastane w brudnych spodenkach, musiało być przebierane przez ojca, co wskazuje, że personel nie zapewnia mu regularnej toalety i czystej bielizny, mimo że chłopiec ma problemy z trzymaniem stolca.
3. Z relacji dziecka wynika, że musi samo się myć i przebierać, co w jego sytuacji zdrowotnej i emocjonalnej jest niewystarczające.
4. Za mało personelu - w weekend na dużą grupę dzieci przypadały tylko dwie osoby, co uniemożliwia zapewnienie indywidualnej opieki i kontroli nad higieną i zdrowiem dzieci.
5. U dziecka pojawiły się nowe siniaki na nogach, co może świadczyć o braku nadzoru nad jego bezpieczeństwem.

W ośrodku powiedzieli ojcu, że można go odwiedzać tylko dwa razy w tygodniu. Dzwoniłam do ośrodka wcześniej to ze mną nikt nie chciał rozmawiać. Czy my jako rodzina nie możemy go odwiedzić?

W dniu _____ skontaktowałam się telefonicznie z placówką opiekuńczą "____", do której _____ br. został skierowany małoletni _____. Rozmowę prowadziłam z panią pedagog.

Podczas rozmowy zostałam zapytana, czy wiem, co dzieje się z matką dziecka - czy żyje oraz dlaczego nie nawiązała kontaktu z synem. Poinformowałam, że nie posiadam takich informacji.

Placówka przekazała mi również, że nie ma wiedzy, czy matka małoletniego posiada zakaz kontaktów z dzieckiem, i o tę kwestię zwrócono się do ojca dziecka. Uważam, że taka informacja powinna zostać przekazana placówce przez sąd lub właściwe instytucje, ponieważ nie leży w gestii ojca ani rodziny udzielanie odpowiedzi w tak istotnych sprawach.

Zapytałam również o stan zdrowia dziecka. Otrzymałam odpowiedź, że Antoni był u lekarza i „prawdopodobnie czuje się dobrze, ponieważ biega”. Placówka nie potrafiła udzielić mi bardziej szczegółowych informacji dotyczących badań lekarskich czy aktualnej sytuacji zdrowotnej dziecka.

Z mojej perspektywy wygląda to tak, jakby placówka nie otrzymała pełnej dokumentacji ani informacji dotyczących dziecka, które zostało do niej skierowane. Decyzja sądu ograniczyła się jedynie do wskazania miejsca pobytu

_____, bez dodatkowych wytycznych, co w mojej ocenie utrudnia prawidłową opiekę i zabezpieczenie potrzeb małoletniego.

Podczas rozmowy poruszyłam również kwestię odwiedzin dziecka. Poinformowałam placówkę, że uzyskałam już zaświadczenie o niekaralności i zapytałam o dalszą procedurę. Otrzymałam wskazówki telefonicznie i w związku z tym 21 sierpnia br. udam się do placówki.

Chcę pomóc Antkowi znaleźć się w normalnym domu u rodziny. Nie potrafię mu wytłumaczyć dlaczego tam jest.

Rozmawiałam dzisiaj chwilkę z Antosiem przez telefon i powiedział mi że bardzo tęskni i codziennie płacze a ja nie mogę go odwiedzić bo te dwa dni w tygodniu na odwiedziny, które ustaliła placówka są wykorzystane przez obojga rodziców i tyle.

Wizyta u Antka

Udało mi się, dosłownie cudem, załatwić w jeden dzień pozwolenie na odwiedziny u Antka. Chyba zadziałał mój argument, że od poniedziałku nikt go jeszcze nie odwiedził i na pewno czeka na kogoś z rodziny, a tu chodzi przede wszystkim o jego dobro i poczucie bezpieczeństwa. Na szczęście pani dyrektor Zespołu do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych nr __ podpisała zgodę od razu, a nie dopiero za dwa dni.

Od pani sekretarki dowiedziałam się, że dokumenty dotyczące dzieci z sądu lub WCPR docierają zawsze z opóźnieniem, co wydaje mi się niedorzeczne, bezsensowne i niestety ze szkodą dla dziecka.

Antek bardzo się ucieszył na mój widok. Przytulaliśmy się i płakaliśmy. Podczas odwiedzin był jednak bardzo wycofany i smutny. To nie był ten sam radosny chłopiec, który u nas zawsze rozrabiał i beztrudno się bawił. Starał się nie płakać i ukrywać swoje emocje, a zajmował się spokojnie układaniem klocków – powoli, jakby chciał, by ten czas trwał jak najdłużej. Miałam wrażenie, że schudł – buzia wydawała się smuklejsza. Jest przeziębiony, więc pomagałam mu wytrzeć nos. Powiedział, że gardło już go nie boli i czuje się lepiej.

Bieliznę też miał przybrudzoną ale ja nawet nie wiedziałam gdzie z nim pójść bo zostałam zaprowadzona do takiej sali w piwnicy i nikt nie wskazał mi łazienki, nie poinformował czy mogę gdziekolwiek indziej pójść. Pani mi wskazała salę i szybko

odeszła. Antoś biegał do łazienki gdzieś na górne piętro. Ta sala zabaw w piwnicy była przytłaczająca. Spędziłam z Antkiem tam dwie godziny. Pomimo wszystko dobrze się bawiliśmy.

Wytłumaczyłam mu, że nie chcemy, by tu był, ale taka była decyzja sądu i musimy się do niej dostosować. Poprosiłam, by był dzielny i czekał, aż będzie mógł wrócić do domu. Powiedziałam, że nie wiem dokładnie, ile to potrwa, ale robimy wszystko, żeby to było jak najkrócej. Obiecałam mu, że będziemy go odwiedzać i że bardzo go kochamy. Antek odpowiedział, że on nas też kocha.

Po tej wizycie jestem bardzo załamana. Czuję się bezradna wobec krzywdy, jaka go spotkała. On nie powinien trafić do tego miejsca - przecież ma rodzinę i dom. Nie rozumiem sensu, dlaczego musi tam być, wśród obcych ludzi, których nawet imion nie potrafił wymienić.

W dniu _____ skontaktowałam się telefonicznie z placówką opiekuńczą "____", do której 14 sierpnia br. został skierowany mały Antoni _____. Rozmowę prowadziłam z panią pedagog.

Podczas rozmowy zostałam zapytana, czy wiem, co dzieje się z matką dziecka - czy żyje oraz dlaczego nie nawiązała kontaktu z synem. Poinformowałam, że nie posiadam takich informacji.

Placówka przekazała mi również, że nie ma wiedzy, czy matka małego dziecka posiada zakaz kontaktów z dzieckiem, i o tę kwestię zwrócono się do ojca dziecka. Uważam, że taka informacja powinna zostać przekazana placówce przez sąd lub właściwe instytucje, ponieważ nie leży w gestii ojca ani rodziny udzielanie odpowiedzi w tak istotnych sprawach.

2. Motywacja i potencjał wychowawczo-opiekuńczy wnioskodawców

Jako ciocia dziecka pragnę zapewnić Antkowi bezpieczne i kochające środowisko rodzinne. Łączą nas silne więzi emocjonalne i bliskie pokrewieństwo, co motywuje mnie do podjęcia opieki.

Dążę do tego, aby dziecko miało spokojne i stabilne warunki rozwoju, poczucie bezpieczeństwa oraz wsparcie emocjonalne, którego szczególnie potrzebuje po trudnych doświadczeniach rodzinnych.

Chciałabym, aby dziecko mogło pozostać w kręgu najbliższej rodziny i nie musiało trafiać do rodziny zastępczej spoza rodziny biologicznej.

Posiadam doświadczenie w wychowywaniu dzieci oraz odpowiednie warunki mieszkaniowe, które zapewnią dziecku bezpieczeństwo i prawidłowy rozwój.

Jestem gotowa wspierać dziecko w procesie edukacji i leczenia oraz pomóc mu uporać się z emocjami związanymi z trudną sytuacją

(...)

Antoś, obecnie sześciolatek, jest dzieckiem bardzo wrażliwym i inteligentnym. Przez długi czas wierzyłam, że jego rodzice uporządkują swoje życie i zapewnią mu lepsze warunki, jednak tak się nie stało. Chłopiec od dawna (...)

Antoś przejawiał także silne reakcje emocjonalne - częste napady płaczu i hysterii. Początkowo nie dopuszczałam do siebie myśli, że (...)

Z tych powodów zdecydowałam się stanąć w obronie dziecka i zgłosiłam sprawę do sądu."

III. Przepisy prawne dotyczące ustanowienia rodziny zastępczej w Polsce

Ustanowienie rodziny zastępczej w Polsce regulowane jest przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Art. 58 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: Przepis ten stanowi, że sąd opiekuńczy może orzec o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej, jeżeli jest to niezbędne dla dobra dziecka.

Art. 94¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: Zawiera definicję rodziny zastępczej i określa warunki jej ustanowienia.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 135):

Art. 1: Ustawa ta reguluje zasady wspierania rodziny oraz system pieczy zastępczej, w tym ustanowienie rodziny zastępczej.

Art. 4: Określa formy pieczy zastępczej, w tym rodzinę zastępczą.

Art. 72-81: Zawierają szczegółowe przepisy dotyczące rodziny zastępczej, w tym warunki jej ustanowienia, rodzaje rodzin zastępczych oraz prawa i obowiązki osób wchodzących w skład rodziny zastępczej.

Procedura wnioskowania o ustanowienie rodziny zastępczej

Wnioskodawca: Wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej może złożyć osoba zainteresowana, organ administracji rządowej lub jednostka samorządu terytorialnego odpowiedzialna za sprawy rodziny.

Sąd opiekuńczy: Wniosek rozpatrywany jest przez sąd opiekuńczy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Wymagane dokumenty: Wniosek powinien zawierać odpowiednie dane o wnioskodawcy, dziecku oraz uzasadnienie potrzeby ustanowienia rodziny zastępczej. Często wymagane są również opinie psychologiczne, pedagogiczne oraz inne dokumenty potwierdzające zasadność wniosku.

Przykładowe źródła prawa

Kodeks rodzinny i opiekuńczy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640090059>

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU2011149711>

Wnioski

Ustanowienie rodziny zastępczej jest procesem prawnym, który podlega szczegółowym regulacjom. Wnioskodawcy powinni zapoznać się z odpowiednimi przepisami prawnymi oraz przygotować niezbędną dokumentację, aby wniosek został pozytywnie rozpatrzony przez sąd opiekuńczy.

IV. Rodzina Zastępcza vs. Opieka Instytucjonalna

Opieka nad dziećmi, które nie mogą mieszkać ze swoimi biologicznymi rodzicami, jest ważnym zagadnieniem w wielu krajach. Dwie główne formy opieki to rodzina zastępcza i opieka instytucjonalna. W ostatnich latach coraz więcej badań wskazuje na to, że rodzina zastępcza jest lepsza dla rozwoju dzieci niż opieka instytucjonalna.

Przegląd literatury

1. **Badania międzynarodowe**

- **Raport UNICEF (2019)**: "Alternatywy dla instytucjonalnej opieki nad dziećmi" podkreśla, że opieka instytucjonalna może negatywnie wpływać na rozwój emocjonalny i społeczny dzieci. Zaleca się rozwój opieki rodzinnej jako lepszej alternatywy.

- **Badanie przeprowadzone przez Nelsona i współpracowników (2017)**: Opublikowane w "The Lancet Psychiatry", wykazało, że dzieci wychowywane w rodzinach zastępczych miały lepsze wyniki rozwojowe i mniejsze ryzyko zaburzeń psychicznych w porównaniu z dziećmi z instytucji opiekuńczych.

2. **Badania w języku polskim**

- **Praca badawcza pod redakcją Katarzyny Świgost (2018)**: "Rodzina zastępcza jako środowisko wychowawcze" analizuje rolę rodziny zastępczej w Polsce, wskazując na jej pozytywny wpływ na rozwój dzieci.

- **Artykuł autorstwa Ewy Jarosz (2015)**: "Wychowanie w rodzinie zastępczej a rozwój psychospołeczny dzieci" omawia korzyści wynikające z umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych, podkreślając lepsze warunki do rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Raporty UNICEF oraz polskie badania (m.in. E. Marynowicz-Hetka, B. Matyjas) potwierdzają, że **opieka instytucjonalna powoduje wtórną traumatyzację**, a dzieci wychowywane w placówkach częściej doświadczają zaburzeń więzi i

problemów rozwojowych.

3. **Badania w innych językach**

Francuskie badanie pod kierunkiem Oliviera Malareta (2013)**: "Les enfants placés en famille d'accueil: Une étude longitudinale" pokazuje, że dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych miały lepsze wyniki w nauce i mniejsze problemy behawioralne niż te w instytucjach.

Hiszpańskie badanie przeprowadzone przez zespół badawczy pod kierunkiem Jorge F. del Valle (2012)**: "Outcomes of residential care for children and adolescents in Spain" porównuje wyniki dzieci z opieki instytucjonalnej i rodzin zastępczych, wskazując na korzyści tych drugich.

Badania Johna Bowlby'ego i Mary Ainsworth dowodzą, że **zerwanie więzi z głównym opiekunem (primary caregiver)** w wieku przedszkolnym prowadzi do zaburzeń emocjonalnych, problemów z poczuciem bezpieczeństwa i trudności w tworzeniu więzi w dorosłości.

Wnioski

Literatura naukowa w różnych językach wskazuje na wyższość rodziny zastępczej nad opieką instytucjonalną. Dzieci wychowywane w rodzinach zastępczych mają lepsze wyniki rozwojowe, mniejsze ryzyko zaburzeń psychicznych i lepsze warunki do rozwoju emocjonalnego i społecznego. Dlatego zaleca się promowanie i wspieranie rozwoju rodzin zastępczych jako preferowanej formy opieki nad dziećmi, które nie mogą mieszkać ze swoimi biologicznymi rodzicami.

Bibliografia

- Nelson, C. A., Fox, N. A., & Zeanah, C. H. (2017). Anguish of the abandoned child. *The Lancet Psychiatry*, 4(5), 351-356.
- Świgost, K. (red.). (2018). *Rodzina zastępcza jako środowisko wychowawcze*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

- Jarosz, E. (2015). Wychowanie w rodzinie zastępczej a rozwój psychospołeczny dzieci. *Chowanna*, 2, 123-140.
- Malaret, O., & others. (2013). Les enfants placés en famille d'accueil: Une étude longitudinale. *Revue française de service social*, 249, 34-45.
- del Valle, J. F., & others. (2012). Outcomes of residential care for children and adolescents in Spain. *Child & Family Social Work*, 17(3), 273-283.

Stanowiska organizacji

1. **UNICEF**

- **Raporty i stanowiska**: UNICEF wielokrotnie podkreślał w swoich raportach, że rodzina zastępcza jest lepszą alternatywą dla dzieci niż opieka instytucjonalna. Raport "Alternatywy dla instytucjonalnej opieki nad dziećmi" (2019) zaleca rozwój opieki rodzinnej jako priorytet.

2. **Inne organizacje**

- **Save the Children**: Organizacja ta również promuje rodzinę zastępczą jako lepszą formę opieki. W swoich raportach i stanowiskach podkreśla znaczenie stabilnego i wspierającego środowiska rodzinnego dla rozwoju dzieci.

- **Międzynarodowa Organizacja do spraw Migracji (IOM)**: IOM również zajmuje się tematyką opieki nad dziećmi, w tym promowaniem rodziny zastępczej jako

stabilnego środowiska dla ich rozwoju.

Bibliografia

- UNICEF. (2019). Alternatywy dla instytucjonalnej opieki nad dziećmi.
- Save the Children. (2020). The importance of family-based care for children.
- IOM. (2018). Child Protection and Family-Based Care.

Dodatkowe źródła

- Google Scholar: <https://scholar.google.com>
- PubMed:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>
- UNICEF: <https://www.unicef.org>
- Save the Children:
<https://www.savethechildren.org>
- IOM: <https://www.iom.int>

Wnioski

Przegląd literatury naukowej oraz stanowisk organizacji zajmujących się opieką nad dziećmi wyraźnie wskazuje, że rodzina zastępcza jest lepszą formą opieki nad dziećmi, które nie mogą mieszkać ze swoimi biologicznymi rodzicami, niż opieka instytucjonalna. Dzieci w rodzinach zastępczych mają lepsze wyniki rozwojowe, mniejsze ryzyko zaburzeń psychicznych i lepsze warunki do rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Wnioskując na podstawie dostępnych badań i stanowisk organizacji, można stwierdzić, że ustanowienie rodziny zastępczej dla _____

_____ będzie miało pozytywny wpływ na jego rozwój.

Rodzina zastępcza zapewni stabilne i wspierające środowisko, co jest kluczowe dla zdrowego rozwoju psychicznego i społecznego dziecka.

V. Zalecenia Fundacji Obrony Praw Dziecka KAMAKA dla sądu w zakresie orzecznictwa

I. O powierzenie opieki

1. Fundacja wnosi, aby pani _____ został nadany status rodziny zastępczej dla małoletniego _____ (ur. ____ 2019 r.).
2. Wnosimy o odstąpienie od umieszczania dziecka w placówce opiekuńczo-

wychowawczej, gdyż - zgodnie z art. 20 Konwencji o Prawach Dziecka - opieka instytucjonalna jest środkiem ostatecznym, dopuszczalnym jedynie w przypadku braku możliwości zapewnienia opieki w środowisku rodzinnym.

➤ **O zabezpieczenie dobra dziecka**

3. Fundacja wnosi o **zabezpieczenie prawa dziecka do częstych kontaktów z osobami bliskimi** (ojcem i rodziną ojczystą) do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.
4. Wnosimy o monitorowanie placówki _____ do czasu przeniesienia opieki, z uwagi na wskazywane nieprawidłowości (brak higieny, niewystarczająca opieka medyczna, zbyt mała liczba opiekunów, izolacja dziecka w sali piwnicznej).

Przedstawione powyżej wyniki badań zjawiska alienacji rodzicielskiej są efektem pracy zespołu specjalistów współpracujących od 40 lat z Fundacją Obrony Praw Dziecka Kamaka. Natomiast szczegółowe badania opisywanej rodziny przeprowadziła Maria Bieg i Krzysztof Mariusz Kokoszka, którego kompetencje opisane są na stronie [www.opiekawspolna.org/Kadry/Kompetencje-psychologiczno-socjologiczne Krzysztofa M. Kokoszki](http://www.opiekawspolna.org/Kadry/Kompetencje-psychologiczno-socjologiczne-Krzysztofa-M.-Kokoszki)

Za Fundację Obrony Praw Dziecka

Maria Bieg

Krzysztof Mariusz Kokoszka

Fundacja Obrony Praw Dziecka KAMAKA realizująca działalność pożytku publicznego

KRS 0000341653, NIP 8681951946, REGON 121279362; Tel. 606-515-686

www.opiekawspolna.org , www.opiekawspolna2.pl.pl ; e-mail: krzysztof606515@gmail.com . k-kokoszka@wp.pl

32-700 Bochnia, ul. Heleny Modrzejewski 29

Przekaz 1,5% podatku wpisując KRS 0000270251 i cel szczegółowy: Fundacja Obrony Praw Dziecka Kamaka 13417

